

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a patra

CAUZA PHILLIPS ÎMPOTRIVA REGATULUI UNIT

(Cererea nr. 41087/98)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

5 iulie 2001

Definitivă

12/12/2001

În cauza Phillips împotriva Regatului Unit,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din G. RESS, *președinte*, A. PASTOR RIDRUEJO, J. MAKARCZYK, Sir Nicolas BRATZA, M. V. BUTKEVYCH, N. VAJIĆ, M. J. HEDIGAN, *judecători*, și V. BERGER, *grefier de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu la 8 februarie și 14 iunie 2001,
Pronunță prezenta hotărâre, adoptată la această ultimă dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 41087/98, introdusă împotriva Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord de un cetățean britanic, domnul Steven Phillips („reclamant”), care a sesizat Comisia Europeană a Drepturilor Omului („Comisia”) la 20 aprilie 1998 în temeiul fostului art. 25 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamantul este reprezentat de R. James, *Solicitor* în Newport (Gwent), precum și de R. Pearse Wheatley, *Barrister* în Londra. Guvernul Regatului Unit („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, doamna H. Fieldsend, din cadrul *Foreign and Commonwealth Office* (Ministerul Afacerilor Externe).

3. În cererea adresată Comisiei, domnul Phillips afirma în special că prezumția legală, aplicată împotriva sa de către instanța care a pronunțat un ordin de confiscare în urma

condamnării sale pentru încălcarea legislației privind stupefiantele, îi încălcase dreptul la prezumția de nevinovăție în sensul art. 6 § 2 din Convenție.

4. Cererea a fost transmisă Curții la 1 noiembrie 1998, data intrării în vigoare a Protocolului nr. 11 la Convenție (art. 5 § 2 din protocolul menționat).

5. Cererea, atribuită Secției a patra a Curții (art. 52 § 1 din Regulamentul Curții), a fost declarată parțial admisibilă la 30 noiembrie 2000 [*Nota grefierului*: decizia Curții este disponibilă la grefă].

6. Reclamantul și Guvernul au depus observații cu privire la fond (art. 59 § 1 din regulament).

7. La 8 februarie 2001, o ședință publică a avut loc la Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg (art. 59 § 2 din regulament).

S-au înfățișat:

– *pentru Guvern*

H. FIELDSEND, *Foreign and Commonwealth Office* (Ministerul Afacerilor Externe), *agent*,

D. PERRY, *consilier*,

M. DYSON, din cadrul *Home Office* (Ministerul de Interne),

P. VALLANCE, din cadrul *Home Office* (Ministerul de Interne), *consilieri*;

– *pentru reclamant*

R. PEARSE WHEATLEY, *consilier*,

Y. CHANDARANA, *Junior Counsel*,

R. JAMES, *Solicitor*.

Curtea i-a audiat pe domnii Pearse Wheatley și Perry.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

8. La 27 iunie 1996, *Crown Court* din Newport l-a găsit pe reclamant vinovat de participarea la importul unei mari cantități de rășină de canabis în noiembrie 1995 cu încălcarea art. 170 § 2 din Legea din 1979 privind administrația vamilor și accizelor. La 12 iulie 1996, instanța l-a condamnat la o pedeapsă de nouă ani de închisoare pentru infracțiunea respectivă. Persoana în cauză avea deja cazier judiciar, însă nu mai fusese condamnată pentru o infracțiune prevăzută de legislația privind stupefiantele.

9. S-a efectuat o cercetare privind resursele acestuia, conform art. 2 din Legea din 1994 privind traficul de stupefiante („Legea din 1994” – a se vedea *infra*).

La 15 mai 1996, un inspector specializat în circuitele financiare ale stupefiantelor, numit de Serviciul vamilor și accizelor, i-a informat pe avocații (*Solicitors*) reclamantului că efectua o investigație asupra chestiunilor financiare ale clientului acestora și că dorea să îl audieze pe acesta din urmă pentru a ajuta instanța să stabilească dacă acesta obținuse câștiguri din participarea sa la traficul de stupefiante. Reclamantul a refuzat să se lase audiat de inspectorul respectiv.

10. Conform art. 11 din Legea din 1994, inspectorul a întocmit un raport scris, care i-a fost notificat reclamantului și a fost înaintat instanței.

Inspectorul a notat în raport că reclamantul nu avea nicio sursă de venituri imposabile declarate, deși era proprietarul oficial al unei case transformate în patru apartamente, unde a început să practice în decembrie 1991 o activitate de pensiune (cazare cu mic dejun inclus). Examinarea conturilor societății imobiliare a persoanei interesate a indicat depozite în numerar și în cecuri efectuate în decursul perioadei august 1994–noiembrie 1995 însumând peste 17 000 de lire sterline (GBP), în privința cărora inspectorul dădea de înțeles că puteau constitui venitul din închirierea celor patru apartamente. S-a aflat că reclamantul devenise în

iulie 1992 gestionarul unui magazin de presă în care părinții săi erau singurii acționari și că în septembrie 1992 cumpărase un magazin cu suma de 28 493,25 GBP, din care suma de 12 200 GBP s-a plătit în numerar. Respectivul era proprietarul declarat al cinci automobile, a căror valoare totală a fost estimată de expert la 15 000 GBP; s-a descoperit că respectivul cheltuisese 2 000 GBP pe un BMW 520i în octombrie 1995 și circa 88 400 GBP în legătură cu importul de canabis care avusese loc în noiembrie 1995 (și care i-a adus o condamnare). Inspectorul a concluzionat că reclamantul obținuse câștiguri din participarea sa la traficul de stupefiante și că suma câștigurilor sale în acest sens se ridica la 117 838,27 GBP.

În privința activelor executabile ale respectivului, inspectorul s-a exprimat astfel:

„Este probabil ca valoarea activelor executabile ale domnului Phillips să fie cunoscută numai de către pârât și consider că este logică supoziția că orice traficant de stupefiante de succes (în măsura în care aceasta este situația pârâtului) are grijă să se asigure, în măsura posibilă, că veniturile ocupației sale vor fi disimulate astfel încât să fie nedepistabile. De exemplu, tranzacțiile sale comerciale se efectuează întotdeauna în numerar, nu se păstrează niciodată documente, iar unele bunuri – precum BMW 520i – sunt înregistrate sub un nume fals.”

11. Reclamantul a răspuns într-o declarație scrisă, în care contesta obținerea unor câștiguri din traficul de stupefiante. Acesta a explicat că în 1990–1991 a fost găsit vinovat de furt auto și a fost condamnat la plata a 25 000 GBP către societatea de asigurări care despăgubise victimele. Acesta afirma că și-a vândut casa lui X pentru 50 000 GBP pentru ștergerea datoriei și că a folosit restul de 12 000 GBP pentru a cumpăra magazinul de presă pentru părinții săi, deoarece le datora și acestora bani. Acesta nega că ar fi deținut vreo cotă din afacerea cu magazinul de presă. Atunci când a ieșit din închisoare, în aprilie 1994, s-a apucat de comercializat telefoane. De acolo proveneau cei 17 000 GBP care figurau în contul societății sale imobiliare. Acesta afirma că nu era proprietarul niciuneia dintre mașinile înregistrate pe numele său, susținând despre fiecare dintre ele fie că fusese cumpărată și vândută în numele unui prieten, fie că fusese furată și nu avea asigurare. În final, acesta afirma că singurele bunuri executabile erau constituite de o sumă de 200 GBP din contul unei societăți imobiliare și de echipamentul unui garaj închiriat de la autoritatea locală. La răspunsul său erau anexate înscrisuri și declarații sub jurământ, menite în principal să coroboreze afirmația sa conform căreia nu mai era proprietarul casei.

12. Inspectorul a depus o a doua declarație, conform art. 11 § 1 din Legea din 1994, în care afirma în special că reclamantul continua să fie proprietarul casei și că cesiunea bunului către X nu a fost înregistrată niciodată.

13. În ședința privind confiscarea, în fața *Crown Court*, reclamantul a depus mărturie și a citat martori. În hotărârea din 24 decembrie 1996, judecătorul a precizat:

„În mod evident, este sarcina acuzării să stabilească potrivit criteriului probabilității [*on a balance of probabilities*] că acuzatul a obținut câștiguri din traficul de stupefiante, respectiv că a fost plătit sau retribuit în alt mod în legătură cu traficul. În cazul de față, nu există nicio dovadă directă a acestuia, astfel încât Coroana m-a invitat să fac supozițiile de la art. 4 § 3 din lege, și anume: (a) că bunurile deținute de persoana interesată ulterior condamnării sale și cele care au fost transferate după 18 noiembrie 1989, data relevantă, trebuie considerate elemente constitutive ale unui astfel de câștig, și (b) că orice cheltuială pe care acesta a efectuat-o ulterior datei indicate s-a realizat din plățile încasate în legătură cu traficul de stupefiante în care era implicat. Am obligația să aplic aceste prezumții, dacă acuzatul nu demonstrează, potrivit criteriului probabilității, că acestea sunt incorecte sau dacă ajung la convingerea că aplicarea acestora ar implica un risc grav de a cauza o nedreptate părții interesate.”

Judecătorul a formulat observația generală că, în eforturile sale de a anula prezumția și de a infirma susținerile procurorului, reclamantul omisese să întreprindă demersurile obișnuite, simple și evidente pe care le-ar fi urmat dacă versiunea sa asupra faptelor ar fi fost adevărată. De exemplu, în loc să citeze ca martor pe prezumtivul cumpărător al casei, X, și alte persoane în numele cărora afirmase că a cumpărat sau vândut automobile, reclamantul nu citase decât propria persoană, pe tatăl său și un *solicitor*.

14. Judecătorul a considerat că susținerea acușării, conform căreia reclamantul era în continuare proprietarul casei, era corectă și că cele 50 000 GBP prezumtiv plătite de către X pentru cumpărarea casei corespundeau în realitate unui venit din traficul de stupefiante. Judecătorul a declarat:

„Prezumția care trebuie aplicată este simplă, iar acuzatul nu a demonstrat nici că aceasta este incorectă, nici că denotă riscul unei nedreptăți.

Există indicii concrete, în baza dreptului civil al probei, care demonstrează că [X] a participat în calitate de complice la infracțiunea pentru care a fost condamnat acuzatul. Cei doi au călătorit împreună în Jamaica, aproximativ în perioada în care aranjamentele privind transportul încărcăturii cu plante de canabis comprimate ar fi avut loc în mod normal. S-a constatat că un telefon mobil care ar fi fost folosit la pregătirile privind transportul stupefiantelor ar fi fost înregistrat pe numele de [X]. Ca și jurații, eu nu îl cred pe domnul Phillips. Ceea ce s-a petrecut acolo, după părerea mea, constituie un plan conceput special pentru a oferi o acoperire care să explice transferurile de fonduri de tipul celor pe care le implică de obicei disimularea câștigului obținut din traficul de stupefiante. Avem aici un transfer de proprietate în aparență obișnuit, oficial, comercial, care s-a realizat așa cum trebuie, prin intermediul unor *solicitors*, dar care în cele din urmă nu s-a finalizat nicicum în mod oficial, iar eu cred de fapt că era vorba de un act simulat și că bunul în cauză (...) se află încă în proprietatea acuzatului (...)”

15. Acuzarea susținea că reclamantul primise de altfel de la X suma de 28 000 GBP în numerar. Persoana în cauză recunoaște că a primit suma respectivă, însă afirmă că nu făcuse decât să încaseze un cec emis de tatăl reclamantului pentru a răscumpăra cota acestuia din întreprinderea familiei, pentru un total de 50 000 GBP. Referitor la această tranzacție, judecătorul a remarcat:

„Nu mi s-a oferit nicio explicație plauzibilă pentru participarea lui [X] la încasarea cecului în cauză, iar în opinia mea este imposibil să se găsească alta decât aceea conform căreia [X] nu făcea decât să încaseze un cec, dar că cecul în cauză reprezenta în realitate o plată. Asta înseamnă că eu consider o minciună nu numai versiunea acuzatului, ci și pe cea a tatălui său, ceea ce eu chiar cred. Consider că loialitatea față de familie a prevalat față de onestitate.

Chiar dacă acuzatul nu mai are în prezent nici un interes oficial în sediile comerciale rămase în care familia își desfășoară activitatea comercială, eu nu cred povestea prezentată de acuzat și de tatăl său conform căreia primul nu mai are niciun interes în afacere. Chiar și în cadrul aceleiași familii, nu se poate crede deloc că cumpărarea unei cote de întreprindere pentru suma de 50 000 GBP s-ar putea realiza fără niciun act. Mai mult, este vorba cel mai probabil de un plan menit să mascheze motivul real al plății de 28 000 GBP efectuate de [X] către acuzat, respectiv că era vorba de o plată în legătură cu traficul de stupefiante.”

16. Referitor la tranzacțiile cu automobile efectuate de reclamant, judecătorul s-a exprimat astfel:

„Dacă se ține seama de estimările cele mai mici furnizate de persoana în cauză pentru sumele pe care le-a plătit, se ajunge la un total de 11 400 GBP în numerar. Acuzatul a declarat juraților că întotdeauna efectua tranzacțiile în numerar, nu numai pe cele în litigiu, ci și toate celelalte, prezentându-se astfel juraților ca un bișnițar care, după ce într-o perioadă se specializase în automobile, s-a reorientat către telefoane mobile și care era dispus să se implice în orice fel de afacere care i-ar fi putut aduce un câștig. Acesta susține că nu întocmea niciodată acte. El recunoaște și afirmă că tranzacțiile sale în domeniul automobilelor erau când licite, când ilicite, precum în cazul de față. În perioada în litigiu, acesta a fost condamnat pentru acte de înșelăciune în vânzarea de automobile și a primit pentru asta o pedeapsă relativ grea cu închisoarea. Documentele care mi-au fost prezentate conțin și indicii despre obținerea unor comisioane legitime din vânzările normale de automobile.

Însă faptul că ar fi putut avea alte surse de bani, licite dar și ilicite, nu înlătură, în opinia mea, cea de a doua prezumție într-un asemenea caz în care niciun fel de evidență, completă sau parțială, nu este disponibilă sau posibilă. Am văzut ceea ce sigur constituie doar o parte din tranzacțiile lui și sunt convinși că suma de 11 400 GBP trebuie considerată un câștig.”

17. Judecătorul a apreciat că reclamantul a obținut câștiguri din traficul de stupefiante în valoare de 91 400 GBP.

În continuare, a calculat valoarea bunurilor executabile deținute de reclamant în modul următor:

„Din motivele pe care le-am indicat mai sus, sunt convins că [reclamantul] este în realitate proprietarul [casei]. În lipsa unei evaluări actuale și luând act de recenta și modesta redresare a pieței imobiliare după o lungă perioadă de depresie, sunt convins că suma de 50 000 GBP, despre care a declarat în mărturie că reprezenta valoarea proprietății în 1992, adică în îndelungata perioadă de depresie, constituie o estimare echitabilă a câștigurilor nete probabile din vânzarea proprietății respective în acest moment sau într-un viitor relativ apropiat.

Din nou, din motivele pe care le-am indicat mai sus, sunt convins că acuzatul încă mai deține o treime din magazinul de presă al părinților săi. Acesta și tatăl său au declarat că afacerea valora 150 000 GBP în 1993. Cele 150 000 GBP constituiau baza declarată a celor 50 000 GBP pe care i-a primit în schimb. Nu există dovezi că respectiva cotă are valoare este mai mică în prezent, în consecință consider că respectiva cotă executabilă din afacere valorează 50 000 GBP. Întrucât am stabilit sumele executabile la 100 000 GBP, suma respectivă o depășește pe cea de 91 400 GBP și, în temeiul secțiunii 5, consider că această valoare din urmă este cea care trebuie recuperată.”

Având în vedere dificultățile inerente executării cotei reclamantului din întreprinderea de familie, judecătorul i-a acordat persoanei în cauză trei ani pentru achitarea sumei stabilite prin ordinul de confiscare, cu o pedeapsă de 2 ani de închisoare cu executare în caz de neplată.

18. La 28 ianuarie 1997, reclamantului i s-a refuzat dreptul de recurs împotriva condamnării și sancțiunii sale (inclusiv impunerea ordinului de confiscare). Cererea sa pentru o nouă autorizație pentru a introduce apel împotriva condamnării și sentinței sale a fost respinsă la 22 ianuarie 1998, în urma unei audieri în plen la curtea de apel.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

A. Legea din 1994 privind traficul de stupefiante

19. Art. 2 din Legea din 1994 prevede că atunci când o persoană găsită vinovată de una sau mai multe infracțiuni legate de traficul de stupefiante compare în fața instanței pentru a i se pronunța pedeapsa, *Crown Court* trebuie să emită un ordin de confiscare în cazul în care consideră că persoana în cauză a primit, la un moment dat, o plată sau o altă retribuire în legătură cu traficul de stupefiante.

20. În temeiul secțiunii 2 din Legea din 1994, ordinul de confiscare trebuie să stabilească suma corespunzătoare câștigului pe care acuzatul se presupune că l-a obținut din traficul de stupefiante, cu excepția cazului în care *Crown Court* consideră că la data emiterii ordinului se poate obține numai o sumă mai mică.

21. Pentru a stabili dacă și în ce măsură acuzatul a obținut câștiguri din traficul de stupefiante, instanța are obligația, în temeiul art. 4 § 2 și art. 3 din Legea din 1994, să presupună că orice bun care se dovedește a fi fost deținut de acuzat în orice moment, fie ulterior condamnării sale, fie în perioada de șase ani anterioară datei la care a început procedura penală, a fost obținut de respectivul ca plată sau retribuire în legătură cu traficul de stupefiante și că orice cheltuială efectuată de respectivul în acea perioadă a fost plătită din câștigul aferent traficului. Această prezumție legală poate fi contestată de acuzat pentru orice bun sau cheltuială în litigiu dacă demonstrează că este incorectă sau că aplicarea acesteia implică un risc grav de nedreptate (art. 4 § 4).

22. Criteriul probei aplicabil în cadrul Legii din 1994 (art. 2 § 8) este cel aplicabil în materie civilă, și anume cel al probabilității (*balance of probabilities*).

23. Dispoziții în general asemănătoare celor descrise mai sus apăruseră anterior în Legea din 1986 privind infracțiunile legate de traficul de stupefiante („Legea din 1986”, examinată de Curte în Hotărârea *Welch împotriva Regatului Unit* din 9 februarie 1995, serie A nr. 307-A).

B. Jurisprudența britanică recentă privind aplicarea Convenției la ordinele emise împotriva persoanelor găsite vinovate de trafic de stupefiante

1. McIntosh împotriva Avocatului Maiestății Sale – decizia Curții de Apel a Scoției

24. În Hotărârea din 13 octombrie 2000, *Curtea de Apel a Scoției* a decis, cu o majoritate de două voturi contra unu, că o procedură de confiscare analogă celei aplicate în prezenta speță era incompatibilă cu art. 6 § 2 din Convenție. Lord Prosser, la a cărui opinie subscrie Lord Allanbridge, a făcut în special următoarele observații:

„(...) Solicitând Curții să emită un ordin de confiscare, procurorul i-a solicitat să aprecieze valoarea câștigului obținut din traficul de stupefiante de către apelant. Acesta solicită astfel Curții să ajungă până la a declara că persoana interesată era implicată în traficul de stupefiante. Dacă așa ceva constituie infracțiune, atunci mi se pare că suntem într-o situație foarte apropiată de a inculpa efectiv o infracțiune reală, conform dreptului scoțian. Desigur, nu există nicio punere sub acuzare, plângere sau condamnare. *Advocate depute* a semnalat o altă deosebire, aceea că în Scoția o plângere sau punere sub acuzare ar trebui să fie precisă și să se bazeze pe dovezi, pe când susținerea din speță nu era precisă și nu se baza pe nicio dovadă. Însă sugestia că necesitatea unei prezumții de nevinovăție în această situație din urmă ar fi mai mică mi se pare oarecum în stil Kafka și că face din viciu o virtute. În lipsa unei comunicări a faptelor pe care se presupune că le-a comis ori a unui temei pentru a-l trata ca făptaș, nevoia acuzatului pentru prezumția de nevinovăție este cu atât mai importantă. (...) Nu văd niciun motiv pentru a putea afirma că [asemenea] supoziții ... nu ar fi în opoziție cu prezumția de nevinovăție, în măsura în care lasă acuzatului sarcina de a demonstra că supozițiile respective sunt incorecte. (...)”

2. R. împotriva Benjafield și alții – *Hotărârea Curții de Apel a Angliei*

25. La 21 decembrie 2000, curtea de apel a hotărât în unanimitate că emiterea unui ordin de confiscare în materie de trafic de stupefiante nu încălca art. 6 din Convenție. În decizia sa, *Lord Chief Justice* a examinat procedura de confiscare plecând de la ipoteza că art. 6 în întregime, așadar inclusiv § 2, era aplicabil. Acesta a concluzionat că, luat în considerare în ansamblu, sistemul de confiscare menținea un just echilibru în justiție pentru acuzat și interesul public de a controla veniturile generate de traficul de stupefiante.

3. Her Majesty's Advocate împotriva McIntosh – *decizia Consiliului privat*

26. Acuzarea a atacat decizia curții de apel menționată la pct. 24 *supra* și la 5 februarie 2001 Comisia judiciară a Consiliului privat (*Judicial Committee of the Privy Council*) a hotărât în unanimitate că art. 6 § 2 nu era aplicabil din moment ce, în cadrul procedurii de confiscare, acuzatul nu era inculpat pentru o infracțiune, ci făcea mai degrabă subiectul unei proceduri de aplicare a pedepsei în legătură cu infracțiunea de care fusese găsit vinovat. De asemenea, Consiliul privat a considerat că, deși art. 6 § 2 putea fi considerat aplicabil, prezumția subiacentă emiterii ordinului de confiscare nu era nici nerezonabilă, nici opresivă.

ÎN DREPT

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 din Convenție

27. Reclamantul declară că prezumția legală aplicată de *Crown Court* la calcularea sumei din ordinul de confiscare i-a încălcat dreptul la prezumția de nevinovăție, garantat la art. 6 § 2 din Convenție. Partea relevantă în speță a art. 6 este redactată astfel:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații penale îndreptate împotriva sa. (...)”

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune penală este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, mai ales, dreptul:

a. să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa;

(...)”

A. Aplicabilitatea art. 6 § 2

28. Guvernul susține că ordinul de confiscare trebuie considerat o pedeapsă corespunzătoare infracțiunii de trafic de stupefiante pentru care reclamantul a fost judecat și găsit vinovat. Procedura de confiscare nu ar trebui interpretată ca o procedură prin care persoana în cauză ar fi fost inculpată de o infracțiune suplimentară și, în consecință, art. 6 § 2 nu s-ar putea aplica.

29. Reclamantul consideră că, departe de a face pur și simplu parte din pedeapsa aplicată pentru infracțiunea de care a fost găsit vinovat, procedura care a dus la emiterea unui ordin de confiscare era o procedură judiciară diferită prin care i s-a adus o „acuzatie în materie penală”, în sensul art. 6 § 2 din Convenție. În acest scop, reclamantul se bazează pe analiza efectuată de Lord Prosser în hotărârea *McIntosh* pronunțată de Curtea de Apel a Scoției (*supra*, pct. 24).

30. Nu se contestă faptul că, în cadrul urmăririi care s-a materializat la 27 iunie 1996 în condamnarea acestuia pentru implicarea în importul de rășină de canabis, contrar art. 170 § 2 din Legea din 1979 privind administrația vămilor și accizelor, reclamantul era „acuzat de o infracțiune în materie penală” și că trebuia așadar să beneficieze – și a beneficiat efectiv – de protecția de la art. 6 § 2. Chestiunile pe care Curtea trebuie să le soluționeze sunt, în primul rând, aceea dacă cererea pentru emiterea unui ordin de confiscare formulată de procuror în urma condamnării reclamantului echivala cu formularea unei noi „acuzatii” în sensul art. 6 § 2, iar în al doilea rând, aceea de a afla dacă, chiar și în cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, art. 6 § 2 nu trebuia să se aplice totuși pentru a-l proteja pe reclamant de prezumțiile făcute în cadrul procedurii de confiscare.

31. Pentru a stabili dacă, în cadrul procedurii de confiscare, reclamantului i s-a adus o „acuzatie în materie penală” în sensul art. 6 § 2, Curtea trebuie să aibă în vedere trei criterii: încadrarea procedurii în dreptul intern, natura substanței acesteia, precum și tipul și gravitatea pedepsei pe care o risca reclamantul (a se vedea Hotărârea *A.P., M.P. și T.P. împotriva Elveției* din 29 august 1997, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-V, p. 1488, § 39, și, *mutatis mutandis*, Hotărârea *Welch*, citată anterior, p. 13, § 27-28).

32. În ceea ce privește primul dintre criteriile menționate anterior – încadrarea procedurii în dreptul intern –, deși hotărârile britanice recente au fost netranșante cu privire la chestiunea dacă cererea pentru emiterea unui ordin de confiscare formulată de acuzare se consideră formularea unei „acuzatii în materie penală” în sensul autonom al art. 6 § 2 (*supra*, pct. 24–26), este clar că o astfel de cerere nu implică deloc o acuzație sau infracțiune nouă în raport cu dreptul penal. Așa cum a remarcat *Lord Chief Justice* în Hotărârea *Benjafield și alții* (*supra*, pct. 25), „în dreptul englez, ordinele de confiscare fac parte din procedura de aplicare a pedepsei care urmează condamnării acuzatului pentru infracțiunile care i-au fost imputate”.

33. Cu privire la al doilea și al treilea criteriu relevant – natura procedurii, precum și tipul și gravitatea pedepsei de aplicat –, este adevărat că în temeiul prezumției din Legea din 1994, conform căreia toate bunurile care s-au aflat în posesia acuzatului în cei șase ani anteriori intră în noțiunea de câștig din traficul de stupefiante, instanța națională trebuie să presupună că persoana în cauză a participat la alte activități ilicite legate de traficul de stupefiante înainte de comiterea infracțiunii pentru care a fost condamnat. Contrar cazului obișnuit, în care acuzarea are obligația de a dovedi caracterul material al probelor incriminatorii împotriva acuzatului, acesta din urmă este cel care trebuie să demonstreze, conform criteriului probabilității, că a dobândit bunurile în litigiu în alt mod decât prin trafic de stupefiante. În urma investigațiilor efectuate de către judecător, s-a pronunțat un ordin de confiscare cu o sumă substanțială – de 91 400 GBP. Ordinul prevedea că în caz de neplată a sumei în cauză, reclamantul trebuia să efectueze o pedeapsă de doi ani de închisoare, care se adaugă la cea de 9 ani care i-a fost deja aplicată pentru infracțiunea din noiembrie 1995.

34. Totuși, procedura nu avea ca obiect condamnarea sau achitarea reclamantului pentru o altă infracțiune legată de traficul de stupefiante. Dacă *Crown Court* a presupus că persoana interesată obținuse un câștig din traficul de stupefiante în trecut, acest lucru nu implica, de exemplu, o înscriere în cazierul său judiciar, în care s-a consemnat doar condamnarea aplicată pentru infracțiunea din noiembrie 1995. În aceste condiții, nu se poate spune că reclamantului i s-a adus o „acuzatie în materie penală”. Din contră, procedura prevăzută de Legea din 1994 urmărea să permită instanței naționale competente să aprecieze suma care trebuia stabilită în ordinul de confiscare. Curtea consideră că procedura respectivă este analogă stabilirii de către o instanță a cuantumului unei amenzi sau a duratei pedepsei cu închisoarea care trebuie aplicate unui delincvent condamnat în mod legal. Aceasta este într-adevăr concluzia la care ajunsese în Hotărârea *Welch*, citată anterior, atunci când, după ce a examinat caracterul real al situației, a decis că un ordin de confiscare constituia o „pedeapsă” în sensul art. 7.

35. Curtea a cercetat de asemenea dacă, în pofida constatării sale de mai sus conform căreia emiterea unui ordin de confiscare nu implica formularea unei noi „acuzatii” în sensul art. 6 § 2, această dispoziție nu trebuie totuși să se aplice pentru a proteja reclamantul de prezumțiile aplicate în cadrul procedurii de confiscare.

Este evident că art. 6 § 2 reglementează procedurile penale în totalitate, nu numai examinarea temeiniciei acuzației (a se vedea, de exemplu, Hotărârea *Minelli împotriva Elveției* din 25 martie 1983, serie A nr. 62, p. 15-16, pct. 30; Hotărârea *Sekanina împotriva Austriei* din 25 august 1993, serie A nr. 266-A; și Hotărârea *Allenet de Ribemont împotriva Franței* din 10 februarie 1995, serie A nr. 308), dreptul de a fi prezumat nevinovat în temeiul art. 6 § 2 este valabil numai în raport cu infracțiunea exactă de care învinuitul este „acuzat”. Din moment ce s-a dovedit potrivit legii că acesta este vinovat de infracțiunea în cauză, art. 6 § 2 nu se poate aplica în raport cu afirmațiile făcute pe tema personalității și comportamentului persoanei în cauză în cadrul procedurii de aplicare a pedepsei, cu excepția cazului în care afirmațiile sunt de așa natură și grad încât echivalează cu formularea unei „acuzatii”, în sensul autonom pe care această noțiune îl are în cadrul Convenției și la care se face referire la pct. 32 *supra* (Hotărârea *Engel și alții contra Țărilor de Jos*, din 8 iunie 1976, serie A nr. 22, p. 37-38, pct. 90).

36. În concluzie, Curtea consideră că art. 6 § 2 din Convenție nu era aplicabil în procedura de confiscare la care a fost supus reclamantul.

B. Cu privire la aplicabilitatea art. 6 § 1

37. Deși reclamantul nu a invocat în cererea sa inițială dreptul la un proces echitabil în sensul art. 6 § 1, avocatul său a pledat în ședința din fața Curții că dispoziția respectivă era de asemenea aplicabilă și că fusese încălcată. Guvernul nu contestă că art. 6 § 1 este aplicabil, însă consideră că litera acestuia nu a fost încălcată.

38. Oricum, Curtea amintește că este responsabilă cu încadrarea juridică a faptelor cauzei și că nu se consideră obligată de încadrarea făcută de reclamant sau de Guvern (a se vedea, de exemplu, Hotărârea *Guerra și alții împotriva Italiei* din 19 februarie 1998, *Culegere* 1998-I, p. 223, pct. 44). Curtea consideră că, având în vedere natura procedurii în cauză, trebuie examinate faptele prezentei spețe din perspectiva dreptului la un proces echitabil în sensul art. 6 § 1 din Convenție.

39. Art. 6 § 1 se aplică de la un capăt la celălalt al procedurii având ca obiect stabilirea „temeiniciei [unei] acuzații în materie penală”, inclusiv etapa stabilirii pedepsei (pentru un exemplu recent, a se vedea Hotărârea *Findlay împotriva Regatului Unit* din 25 februarie 1997, *Culegere* 1997-I, p. 279, pct. 69). Curtea amintește constatarea sa de mai sus, conform căreia emiterea ordinului de confiscare în litigiu era analogă unei proceduri de individualizare a pedepsei (*supra*, pct. 32). Rezultă de aici că art. 6 § 1 din Convenție se aplică în procedura în cauză.

C. Respectarea art. 6 § 1

40. Curtea consideră că, pe lângă faptul că este menționat explicit la art. 6 § 2, dreptul unei persoane urmărite penal de a fi prezumată nevinovată și de a obliga acuzarea să suporte sarcina de a proba afirmațiile îndreptate împotriva sa intră sub incidența noțiunii generale de proces echitabil în sensul art. 6 § 1 (a se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea *Saunders împotriva Regatului Unit* din 17 decembrie 1996, *Culegere* 1996-VI, p. 2064, pct. 68). Acest drept nu este însă absolut, întrucât orice sistem juridic operează cu prezumții de fapt sau de drept, la care convenția nu se opune în principiu atâta timp cât statele contractante nu încalcă anumite limite ținând seama de gravitatea mizei în cauză și respectând dreptul la apărare (*Salabiaku împotriva Franței*, Hotărârea din 7 octombrie 1988, serie A nr. 141-A, p. 15-16, pct. 28).

41. Curții nu i s-a cerut să examineze *in abstracto* compatibilitatea dispozițiilor Legii din 1994 cu Convenția, dispoziții conform cărora instanța care aplică o pedeapsă unei persoane condamnate pentru o infracțiune de trafic de stupefiante trebuie să presupună că orice bun care se dovedește a fi fost deținut de acuzat în orice moment, fie ulterior condamnării sale, fie în perioada de șase ani anterioară datei la care a început procedura penală, a fost obținut de respectivul ca plată sau retribuție în legătură cu traficul de stupefiante și că orice cheltuială efectuată de respectivul în acea perioadă a fost plătită din câștigul aferent traficului. Curtea trebuie în schimb să stabilească dacă modul în care i s-a aplicat această prezumție reclamantului în cauză a încălcat principiile de bază care reglementează echitatea procedurilor, în sensul art. 6 § 1 (*Salabiaku* și *Saunders*, hotărâri citate anterior, p. 17-18 și 2064-2065, pct. 30 și 69, respectiv).

42. Înainte de a-și începe examinarea, Curtea reiterează observația sa de mai sus, conform căreia prezumția legală în litigiu nu s-a aplicat pentru a-l putea declara pe reclamant vinovat de o infracțiune, ci pentru a da instanței naționale competente posibilitatea de a aprecia suma care trebuia stabilită în ordinul de confiscare (*supra*, pct. 34). În aceste condiții, deși suma calculată în temeiul prezumției legale în litigiu și stabilită în ordinul de confiscare era considerabilă – 91 400 GBP – și deși reclamantul risca să trebuiască să efectueze doi ani de închisoare suplimentari în cazul în care era în incapacitate de a plăti suma în cauză, nu era vorba despre o condamnare pentru o nouă infracțiune de trafic de stupefiante.

43. În plus, deși la stabilirea pedepsei instanța era obligată să aplice prezumția pentru a aprecia dacă și în ce măsură reclamantul obținuse câștig din traficul de stupefiante, sistemul nu era lipsit de garanții. Astfel, aprecierea în cauză era încredințată unei instanțe în cadrul unei proceduri judiciare cu audiere publică, comunicarea în avans a argumentelor acuzării și posibilitatea reclamantului de a prezenta mărturii documentare și verbale. Instanța avea competența de a emite un ordin de confiscare a unei sume mai mici dacă i se părea probabil că se putea executa numai o sumă mai mică. Principala garanție consta totuși în faptul că reclamantul avea posibilitatea de a combate prezumția prevăzută de Legea din 1994; era suficient ca acesta să demonstreze, conform criteriului probabilității, că dobândise bunurile în litigiu în alt mod decât prin traficul de stupefiante. De asemenea, judecătorul avea putere discreționară care îi permitea să nu aplice prezumția dacă i se părea că aplicarea acesteia implica un risc grav de nedreptate.

44. Curtea ia act de faptul că în speță nu exista nicio dovadă directă că reclamantul s-ar fi implicat în traficul de stupefiante anterior evenimentelor care au condus la condamnarea sa. De asemenea, la calcularea sumei din ordinul de confiscare în funcție de câștigul obținut din traficul de stupefiante judecătorul a precizat că se baza pe prezumția legală în cauză (*supra*, pct. 13). Totuși, în urma examinării amănunțite a demersului urmat de judecător pentru a ajunge la cifra definitivă de 91 400 GBP, Curtea observă că în realitate, pentru fiecare dintre elementele luate în considerare, judecătorul s-a declarat convins, în baza fie a mărturiilor reclamantului, fie a probelor prezentate de acuzare, că reclamantul era

proprietarul bunurilor în litigiu sau cheltuisese sumele în cauză și că se impunea concluzia că toate acelea proveneau dintr-o sursă ilicită. Prin urmare, judecătorul a constatat existența unor „elemente concrete, în baza dreptului civil al probei, indicând” că vânzarea casei către X nu era autentică, ci constituise doar o simulare care să permită transferul fondurilor provenite din traficul de stupefiante (*supra*, pct. 14). Referitor la cele 28 000 GBP suplimentare despre care reclamantul a mărturisit că le primise în numerar de la X, judecătorul a declarat: „Nu mi s-a oferit nicio explicație plauzibilă pentru participarea lui [X] (...), iar în opinia mea este imposibil să se găsească alta decât aceea conform căreia (...) cecul în cauză reprezenta în realitate o plată” (*supra*, pct. 15). De asemenea, pentru a evalua suma cheltuielilor efectuate de reclamant pentru automobilele sale, judecătorul s-a bazat pe estimarea cea mai mică furnizată de persoana în cauză a sumelor pe care trebuia să le ramburseze (*supra*, pct. 16). Reclamantul nefiind în măsură să prezinte documente pentru a verifica proveniența sumelor în litigiu, judecătorul a prezumat că acestea proveneau din traficul de stupefiante. În baza constatărilor judecătorului, nimic nu ar fi împiedicat integrarea elementelor în litigiu într-un borderou cu bunurile reclamantului pentru aplicarea pedepsei, chiar dacă nu s-ar fi aplicat prezumția legală în litigiu.

45. În plus, Curtea observă că dacă versiunea prezentată de reclamant cu privire la tranzacțiile sale financiare ar fi fost conformă cu realitatea, respectivului nu i-ar fi fost greu să excludă prezumția legală în litigiu. Așa cum a declarat judecătorul, demersurile pe care domnul Phillips le-ar fi putut întreprinde pentru a dovedi caracterul licit al provenienței fondurilor și bunurilor în cauză erau „cât se poate de obișnuite, simple și evidente” (*supra*, pct. 13). Reclamantul nu se poate plânge de lipsa echității pentru simplul motiv că judecătorul ar fi inclus în calculele sale bunuri dobândite prin fonduri provenite din alte forme de activități ilegale care nu au lăsat urme documentare, precum traficul de mașini furate.

46. În fine, este important faptul că, la calcularea valorii activelor executabile în posesia reclamantului, judecătorul nu a luat în considerare decât casa și partea (o treime) deținută de respectivul în întreprinderea de familie, elemente exacte despre care, în urma examinării probelor disponibile, considerase că încă aparțin reclamantului. Judecătorul a admis dovezile prezentate de reclamant atunci când a efectuat estimarea valorii bunurilor sale. Curtea consideră desigur că ar putea exista întrebări cu privire la echitatea procedurii într-un caz în care suma din ordinul de confiscare s-ar baza pe valoarea bunurilor prezumate a fi fost disimulate, însă nu acesta este cazul în speță, ci din contră.

47. Astfel, Curtea apreciază, în ansamblu, că faptul că reclamantului i s-au aplicat dispozițiile relevante din Legea din 1994 privind traficul de stupefiante a rămas în limite rezonabile având în vedere gravitatea mizei și respectarea pe deplin a dreptului la apărare.

În consecință, Curtea consideră că aplicarea prezumției legale în procedura de confiscare nu l-a privat pe reclamant de un proces echitabil. Prin urmare, nu s-a încălcat art. 6 § 1 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA PREZUMTIVA ÎNCĂLCARE A ART. 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1

48. Reclamantul invocă de asemenea că erau excesiv de extinse competențele exercitate de *Crown Court* în temeiul Legii din 1994, astfel încât încălcau art. 1 din Protocolul nr. 1, conform căruia:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului Statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenizilor.”

Acesta susține că principiile invocate în domeniul acestei dispoziții sunt practic identice cu cele menționate din perspectiva art. 6 § 2 și că trebuie menținut un echilibru echitabil între ordinea publică și drepturile persoanelor.

49. Guvernul afirmă că obiectivul Legii din 1994 era combaterea gravei probleme pe care o constituie traficul de stupefiante sancționând delincvenții condamnați, descurajându-i de la comiterea altor infracțiuni și reducând câștigurile care puteau servi la finanțarea altor acțiuni ilegale în domeniu. Aplicarea prezumției legale ar fi proporțională cu obiectivul respectiv, având în vedere în special dificultatea stabilirii raportului între bunuri determinate și traficul de stupefiante.

50. Curtea observă că „bunul” care face obiectul prezentului litigiu este constituit de suma – de 91 400 GBP – pe care *Crown Court* a cerut-o de la reclamant, care în caz contrar risca o pedeapsă de doi ani de închisoare. Instanța consideră că această măsură se interpretează ca o ingerință în exercitarea de către reclamant a dreptului său la respectarea bunurilor sale și că art. 1 din Protocolul nr. 1 se aplică în consecință.

51. Așa cum Curtea a precizat anterior, ordinul de confiscare constituia o „pedeapsă” în sensul Convenției. Prin urmare, acesta intră în domeniul de aplicare a art. 1 al doilea alineat din Protocolul nr. 1, care permite între altele statelor contractante să reglementeze utilizarea bunurilor pentru a asigura plata amenzilor. Totuși, dispoziția trebuie interpretată în lumina principiului general enunțat în prima frază din primul alineat și trebuie așadar să existe un raport de proporționalitate rezonabilă între mijloacele utilizate și scopul urmărit [a se vedea, printre multe altele, Hotărârea *Allan Jacobsson împotriva Suediei* (nr. 1) din 25 octombrie 1989, serie A nr. 163, p. 17, pct. 55).

52. Referitor la obiectivul urmărit de procedura care a condus la emiterea ordinului de confiscare, așa cum a observat Curtea în Hotărârea *Welch*, citată anterior (p. 14-15, pct. 36), competențele în cauză au fost conferite instanțelor pentru a le permite să lupte împotriva flagelului constituit de traficul de stupefiante. Astfel, emiterea unui ordin de confiscare acționează ca o armă descurajatoare în privința celor care ar intenționa să se implice în traficul de stupefiante, dar în plus privează o persoană de câștigurile obținute din traficul de stupefiante și garantează că fondurile în cauză nu pot fi reinvestite în viitor în traficul respectiv.

53. Curtea a subliniat deja caracterul rezonabil al sumei – 91 400 GBP – executabilă în temeiul ordinului de confiscare. Suma corespunde totuși câștigului pe care, în opinia *Crown Court*, reclamantul îl obținuse din traficul de stupefiante în decursul celor șase ani anteriori și la nivelul pe care persoana în cauză îl putea realiza pe baza bunurilor aflate în posesia sa. Curtea face trimitere la constatarea sa anterioară, conform căreia procedura care a condus la emiterea ordinului a fost echitabilă și a respectat dreptul la apărare.

54. În aceste condiții și ținând seama de importanța obiectivului urmărit, Curtea consideră că atingerea adusă respectării bunurilor sale, suferită de reclamant, nu era disproporționată.

Astfel, rezultă că nu s-a încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA

- 1. Hotărâște, cu cinci voturi la două, că art. 6 § 2 din Convenție nu este aplicabil;**
- 2. Hotărâște, în unanimitate, că art. 6 § 1 din Convenție este aplicabil dar nu a fost încălcat;**
- 3. Hotărâște, în unanimitate, că nu s-a încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1.**

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 5 iulie 2001, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Vincent BERGER
Georg RESS

Grefier
Președinte

În conformitate cu art. 45 § 2 din Convenție și art. 74 § 2 din regulament, la prezenta hotărâre se anexează opinia parțial separată a lui Sir Nicolas Bratza, la care se raliază judecătorul Vajić.

G.R.
V.B.

OPINIA PARȚIAL SEPARATĂ
a JUDECĂTORULUI Sir Nicolas BRATZA, LA CARE DECLARĂ CĂ SE RALIAZĂ
DOAMNA JUDECĂTOR VAJIĆ
(Traducere)

Deși subscriu la concluzia conform căreia nu a existat o încălcare a Convenției în speță, nu pot împărtăși în totalitate raționamentul urmat de majoritatea membrilor Curții referitor la capătul de cerere întemeiat pe art. 6. În special, nu pot accepta opinia acestora, conform căreia art. 6 § 2 nu era aplicabil procedurii de confiscare la care a fost supus reclamantul.

Această opinie se bazează pe enunțul conform căruia art. 6 § 2 reglementează în mod evident procedurile penale în ansamblu, nu doar examinarea temeiniciei acuzației, însă nu se poate aplica, odată ce un acuzat a fost găsit vinovat de infracțiunea care i se impută, cu privire la susținerile formulate cu privire la personalitatea și comportamentul acuzatului în cadrul procedurii de aplicare a pedepsei, exceptând cazul în care alegațiile sunt de așa natură și gravitate încât implică formularea unei noi „acuzații”, în sensul autonom specific acestei noțiuni în cadrul art. 6.

În opinia mea, asta înseamnă adoptarea unei interpretări prea restrânse a rolului art. 6 § 2 în contextul unei proceduri privind o acuzație în materie penală.

În decizia pronunțată în cadrul Consiliului privat în cauza *H.M. Advocate and Advocate General for Scotland împotriva McIntosh*, Lord Bingham of Cornhill a observat în mod corect că hotărârea pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza *Engel și alții împotriva Țărilor de Jos* (Hotărârea din 8 iunie 1976, serie A nr. 22) nu era „în mod evident de niciun ajutor” pentru acuzat pe motiv că se deducea din pasajul de la pct. 90 din hotărârea respectivă, citată de acesta în decizia sa, că art. 6 § 2 înceta să fie aplicabil din momentul în care culpabilitatea unei persoane era stabilită în mod legal și, în cadrul procedurii de aplicare a pedepsei, un tribunal putea lua în considerare alte fapte, inclusiv pe cele care sugerau comiterea altor infracțiuni, fără a risca nerespectarea cerințelor de la punctul menționat.

Pasajul respectiv din Hotărârea *Engel și alții*, în opinia mea, trebuie citit cu precauție, din mai multe motive.

Reiese în mod evident din pasajul citat anterior că faptele care au fost luate în considerare la stabilirea pedepsei nu erau controversate: Era vorba despre fapte „dovedite (...) al căror caracter material nu era contestat [de cei doi reclamanți]”. În această privință, acestea nu difereau în fond de celelalte „fapte” de care o instanță ține seama de obicei la stabilirea pedepsei de aplicat unui condamnat, ca de exemplu antecedentele judiciare ale persoanei în cauză. În cauza *Engel și alții*, „faptele” necontroversate menționate mai sus erau distribuția de către reclamanți, de mai multe ori în trecut, a două lucrări scrise „a căror distribuție (...) fusese interzisă (...) provizoriu, în temeiul decretului [privind distribuția lucrărilor scrise]”. Instanța nu a considerat că aceste exemple anterioare de neglijență din partea reclamanților la stabilirea pedepsei acestora ar indica „atitudinea generală a persoanelor în cauză”, care se caracteriza aparent printr-o oarecare înclinație spre încălcarea regulilor și o desconsiderare generală față de autorități. Asta explică faptul că Curtea a menționat atunci existența unor „factori referitori la personalitatea părților interesate”.

În speță, așa cum remarcă reclamantul în mod justificat, situația este complet diferită. „Faptele” esențiale, și anume chestiunea dacă bunurile deținute de reclamant proveneau din traficul de stupefiante, se regăsesc în litigiu în mod direct. Acestea se află în centrul procedurii de confiscare și constituie elemente asupra cărora instanța chemată să pronunțe o pedeapsă trebuie să statueze. De asemenea, spre deosebire de situația din cauza *Engel și alții*, faptele subiacente au fost examinate și luate în considerare nu numai în vederea aprecierii personalității reclamantului înainte de a stabili durata detenției sale, ci și în vederea spolierii de o sumă substanțială de bani, despre care instanța, aplicând prezumțiile prevăzute de lege, a decis că provenea din activități contravenționale.

Oricum, cauza *Engel și alții* a fost soluționată pe când Curtea era la începuturile sale și se confrunta pentru prima dată cu o problemă în domeniul art. 6 § 2. Sfera și domeniul de aplicare a § alin. 2 de la art. 6 au evoluat substanțial în jurisprudența ulterioară. În special, în Hotărârea *Minelli împotriva Elveției* din 25 martie 1983 (seria A nr. 62) și Hotărârea *Sekanina împotriva Elveției* din 25 august 1993 (seria A nr. 266-A), s-a considerat că art. 6 § 2 se aplică chiar și ulterior achitării unei persoane acuzate de o încălcare în materie penală și la încheierea procedurii îndreptate împotriva persoanei în cauză.

De asemenea, și poate chiar mai important, în cauza *Engel și alții* Curtea a considerat exclusiv din perspectiva § 2 de la art. 6 capătul de cerere privind încălcarea prezumției de nevinovăție și nu avea în vedere acest alineat în lumina obligației generale de a garanta echitatea procedurilor stabilită la § 1. Or, două dintre evoluțiile importante au survenit ulterior deciziei pronunțate de Curte în cauza *Engel și alții*.

Mai întâi, în prezent s-a consacrat faptul că cerințele generale de la art. 6 se aplică în toate etapele procedurii penale până la hotărârea definitivă pronunțată în ultima acțiune, deci inclusiv în cadrul stabilirii pedepsei. Astfel a stabilit Curtea în Hotărârea *Eckle împotriva Germaniei* din 15 iulie 1982 (serie A nr. 51) în raport cu cerința conform căreia o procedură trebuie să se încheie într-un termen rezonabil. Principiul a fost ulterior aplicat în Hotărârea *Findlay împotriva Regatului Unit* din 25 februarie 1997, *Culegere 1997-I*), în contextul unui capăt de cerere privind independența și imparțialitatea unei instanțe în fața căreia reclamantul pledase vinovat și singura chestiune de interes era cea a pedepsei. Mai recent, acesta s-a aplicat din nou în Hotărârea *T. împotriva Regatului Unit* [(GC), nr. 24724/94, 16 decembrie 1999, nepublicată] și Hotărârea *V. împotriva Regatului Unit* [(GC), nr. 24888/94, CEDO 1999-IX], în care stabilirea perioadei punitive (*tariff*) a fost considerată ca făcând parte din decizia privind temeinicia unei acuzații în materie penală, ceea ce implică faptul că chestiunea trebuie asumată de un organ judiciar care îndeplinește cerințele de independență și imparțialitate.

Cealaltă evoluție menționată anterior constă în tendința Curții de a considera că cerințele formulate în celelalte alineate ale art. 6 nu sunt decât aspecte speciale ale cerinței generale de echitate consacrate la alin. 1. Același lucru este valabil și despre dispozițiile § 3, Curtea examinând invariabil capetele de cerere întemeiate pe încălcarea cerințelor incluse într-unul dintre paragrafe în coroborare cu cerința generală de echitate de la § 1. Desigur, nu există o jurisprudență care să scoată în evidență atât de clar raportul dintre § 2 și § 1. Însă acest raport chiar există, prezumția de nevinovăție constituind un element fundamental într-un proces echitabil. De altfel, se găsesc indicii clare în acest sens în jurisprudența Curții. În Hotărârea *Lutz împotriva Germaniei* din 25 august 1987 (serie A nr. 123, p. 22, pct. 52), Curtea a indicat că „jurisprudența sa constantă (...) consider[a] [alin. 1] ca normă de bază, ale cărei aplicări speciale erau reprezentate de § 2 și 3”. În Hotărârea sa *John Murray împotriva Regatului Unit* din 8 februarie 1996 (*Culegere 1996-I*), faptul că s-au dedus consecințe negative din tăcerea unui acuzat a fost considerat de Curte în raport atât cu § 1, cât și cu § 2, dreptul la tăcere, dreptul de a nu se autoincrimina și principiul că acuzarea este cea care are obligația de a aduce dovada elementelor incriminatorii fiind considerate aspecte ale echității procedurii vizate la § 1, ca și cerințele specifice ale prezumției de nevinovăție consacrate la § 2. Mai apropiate de prezenta speță sunt Hotărârea *Salabiaku împotriva Franței* din

7 octombrie 1988 (serie A nr. 141-A) și Hotărârea *Pham Hoang împotriva Franței* din 25 septembrie 1992 (serie A nr. 243), în care Curtea a examinat capetele de cerere ale reclamantilor întemeiate pe prezumții împotriva lor din perspectiva celor două alineate, subliniind în special, în prima cauză, că și-a început examinarea în domeniul § 2 pe motiv că „dezbaterea au evidențiat că respectarea prezumției de nevinovăție, un aspect al dreptului la un proces echitabil garantat prin § 1 (...), e[ra] esența cauzei” (pct. 25; a se vedea, de altfel, pct. 31).

Într-adevăr, spre deosebire de prezenta speță, în cauzele *Salabiaku* și *Pham Hoang* Curtea trebuia să examineze aplicarea prezumțiilor nu în etapa aplicării pedepsei, ci în cursul unui proces în care trebuia apreciată temeinicia acuzațiilor în materie penală și înainte de condamnarea reclamantilor. Totuși, așa cum a remarcat Curtea de Apel în cauza *R. împotriva Benjafield și alții*, Curtea Europeană, în cauza *Minelli*, a subliniat că la fel ca și art. 6 § 1, art. 6 § 2 „reglementează întreaga procedură penală, indiferent de rezultatul urmăririi, și nu numai examinarea temeiniciei acuzației”. Și mai exact, eu fac deosebire între o relație strânsă între cauzele în care prezumțiile se aplică în etapa procesului pentru a stabili dacă acuzatul este vinovat de încălcarea care i se impută și cauzele, precum cea din speță, în care prezumțiile se aplică, ulterior condamnării acuzatului, în cadrul procedurii de aplicare a pedepsei și pentru a stabili care bunuri ale acuzatului trebuie considerate ca provenind din traficul de stupefiante și ca fiind pasibile de confiscare. În opinia mea, curtea de apel a avut dreptate, în cauza *Benjafield și alții*, în a pleca de la ideea că procedura de confiscare trebuia avută în vedere ca subordonată cerințelor de la § 1 și 2 de la art. 6, coroborate, și să decidă că cerințele de „echitate” în acest context se alăturau în fond imperativelor stabilite de Curte în hotărârile *Salabiaku* și *Pham Hoang*.

Referitor la întrebarea dacă prezumțiile legale aplicate în speță au depășit limitele rezonabile în care acestea trebuie să se circumscrie în mod normal și dacă dreptul la apărare a fost încălcat, sunt întru totul de acord cu concluzia și raționamentul majorității membrilor Curții.